

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра стоматології післядипломної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
декан стоматологічного факультету
Євген КОСТЕНКО
«23» березня 2023р.



СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

циклу спеціалізації за фахом «Терапевтична стоматологія»

Освітньо-професійна програма вищої освіти підготовки фахівців
Галузь знань 22 Охорона здоров'я
Спеціальність 221 Стоматологія
Професійна кваліфікація лікар-спеціаліст

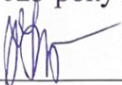
Силабус циклу спеціалізації за фахом «Терапевтична стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 221 «Стоматологія».

Розробники: Потапчук А. М., д.мед.н., професор, завідувач кафедри стоматології післядипломної освіти, Русин В.В. – к.мед.н., доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Жеро Н.І. - к.мед.н., доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Юрженко А.В. - к.мед.н., доцент кафедри стоматології післядипломної освіти, Мельничук Н.І. - ст. викладач кафедри стоматології післядипломної освіти, Костенко О.Є.– ст. викладач кафедри стоматології післядипломної освіти, Данканич К.В.– асистент кафедри стоматології післядипломної освіти.

Силабус затверджено на засіданні кафедри стоматології післядипломної освіти

Протокол від «23» лютого 2023 року № 10

Завідувач кафедри _____



Анатолій ПОТАПЧУК

Силабус схвалено на засіданні навчально-методичної комісії стоматологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Протокол від «21» березня 2023 року № 8

Голова навчально-методичної комісії
стоматологічного факультету

«23» березня 2023 року



Оксана КЛІТИНСЬКА

©Потапчук А.М., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Компетентності, результати навчання і практичні навички.
5. Організація навчання
 - 5.1. Структура навчальної дисципліни
 - 5.2. Тематичні плани
 - 5.2.1. Тематичний план лекцій
 - 5.2.2. Тематичний план семінарських занять
 - 5.2.3. Тематичний план практичних занять
 - 5.2.4. Тематичний план самостійної роботи
 - 5.3. Методи навчання
 - 5.4. Система оцінювання
 - 5.4.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності
 - 5.4.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання
6. Політика навчальної дисципліни
7. Перелік навчально-методичної літератури
 - 7.1. Основна
 - 7.2. Додаткова
 - 7.3. Інформаційні ресурси

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва дисципліни	Спеціалізація «Терапевтична стоматологія» за фаховим напрямком акредитації 221 «Стоматологія»
Керівник кафедри	д.мед.н., професор ПОТАПЧУК А.М. kaf-stomat-po@uzhnu.edu.ua stomatkafedra@gmail.com anatoliy.potapchuk@uzhnu.edu.ua
Викладачі	д.мед.н., професор ПОТАПЧУК А.М. anatoliy.potapchuk@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?user=Lw6WtwYAAAAJ&hl=uk&oi=ao к.мед.н., доц. Жеро Н.І. natalia.zhero@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=xgC0aZYAAAAJ к.мед.н., доц. Русин В.В. vitaliy.rusyn@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?user=EQ8xxZwAAAAJ&hl=uk к.мед.н., доц. Юрженко А.В. yurzhenko.anastasiia@uzhnu.edu.ua ст.викл. Костенко О.Є. oleksandr.kostenko@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=X4HFzeAAAAAJ ст.викл. Мельничук Н.І. natalia.melnychuk@uzhnu.edu.ua https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=hHICIHQAAAAAJ ас. Данканич К.В. dankanych.klavdiya@uzhnu.edu.ua
Е-mail кафедри стоматології ПО	kaf-stomat-po@uzhnu.edu.ua stomatkafedra@gmail.com
Формат дисципліни	Лекційні, самостійна позааудиторна робота, практичні заняття в малих групах, в тому числі на клінічних базах, науково-практична.
Обсяг дисципліни	15.6 кредитів ECTS

<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Офіційний веб-сайт http://www.uzhnu.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти;</p> <ul style="list-style-type: none"> - необмежений доступ до мережі Інтернет; - фонди та електронні каталоги наукової бібліотеки ДВНЗ «УжНУ», а також до електронного репозитарію ДВНЗ «УжНУ» (https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/) де містяться навчально-методичні матеріали з дисциплін навчального плану; - наукова бібліотека, читальні зали; - віртуальне навчальне середовище Moodle (https://e-learn.uzhnu.edu.ua). <p>Навчальні та дидактичні матеріали, презентації, навчальні відео, практичні кейси та ситуаційні завдання, тести з дисциплін даної освітньої програми доступні студентам через систему електронного навчання університету.</p> <p>Університет забезпечений доступом до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science та Scopus.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Навчальні кімнати, обладнані мультимедійними засобами; комп'ютерний клас із програмним забезпеченням; матеріально-технічна база стоматологічного факультету, приватні бази стажування.</p>

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спеціалізація спрямована на підготовку лікаря-спеціаліста за фахом «Терапевтична стоматологія» і проводиться за навчальним планом і програмою, розроблені згідно з номенклатурою лікарських спеціальностей та згідно наказів МОЗ України від 07.05.2007 року №226 «Про вдосконалення та переробку матеріалів передатестаційних циклів та циклів спеціалізації»; від 24.04.2008 року №230 «Про внесення змін до наказу МОЗ України від 07.12. 1998 року №346»; від 10.12.2010 №1088 «Про удосконалення післядипломної освіти лікарів»; від 07.02.2020 №289 «Про внесення змін до переліку назв циклів спеціалізації та вдосконалення лікарів (провізорів). Відбувається підготовка спеціалістів, які оволодівають теоретичними знаннями і практичними навичками та вміннями застосовувати сучасні технології та методи діагностики лікування та профілактики стоматологічних захворювань.

Програма навчання випускників вищих медичних закладів освіти за спеціальністю «Терапевтична стоматологія» інтегрується з такими предметами, як анатомія людини, фізіологія, гістологія, патанатомія, патофізіологія, біофізика, біохімія, неврологія, медична інформатика.

При вивченні навчальної дисципліни спеціалізації випускників вищих медичних закладів освіти III-IV рівня акредитації за спеціальністю «Терапевтична стоматологія» проводять роботу у різних навчально-практичних центрах «Стоматологія».

3. МЕТА ТА ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни : основною метою циклу спеціалізації “Стоматологія” є підготовка лікаря до роботи в лікувально-профілактичних закладах системи охорони здоров’я на посадах, які передбачені типовими номенклатурними табелями та освітньо-кваліфікаційною характеристикою лікаря – спеціаліста. На цей цикл зараховуються лікарі, які закінчили інтернатуру за однією із спеціальностей стоматологічного профілю і змінюють спеціальність.

Цілі навчальної дисципліни:

- поглибити та вдосконалити теоретичні основи терапевтичної стоматології;
 - вдосконалити, розвинути професійні практичні вміння та навички зі стоматологічних дисциплін для надання кваліфікованої стоматологічної допомоги населенню;
 - сприяти гуманізації медичної сфери в Україні, вдосконалювати навички soft skills, а саме комунікації, вміння перетворити деструктивний конфлікт у конструктивний, вчасного виконання поставлених завдань.
 - сформувати, розвинути і закріпити комплекс морально-психологічних якостей, як невід’ємної частини професійної підготовки фахівців циклу спеціалізації “Терапевтична стоматологія” для провадження ними майбутньої професійної діяльності.
- удосконалення знань та підготовки по основних курсах з усіх розділів стоматології (терапевтичної, хірургічної стоматології), які необхідні лікарю для його професійної діяльності з базовим, етапним та заключним контролем .
- До додаткових включені курси: організація невідкладної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях, туберкульоз, особливо небезпечні інфекції та проблеми СНІДу ,радіаційна медицина, клінічна фармакологія , військово-медична та військово- спеціальна.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ І ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

Навчальна дисципліна для слухачів спеціалізації за фахом «Терапевтична стоматологія» спрямована на оволодіння слухачами такими **компетентностями:**

Професійна спрямованість: виражається в засвоєнні лікарями необхідних навичок лікаря-стоматолога терапевта.

Виховна спрямованість: базується на принципах формування високоосвіченого, всебічно розвиненого сучасного спеціаліста, який повинен творчо освоювати свою професію, бути готовим завжди надати стоматологічну допомогу.

Для складання раціонального індивідуального плану по самостійному вивченню дисципліни лікарі повинні ознайомитися із тематичними планами лекцій, семінарів та практичних занять і їх коротким змістом, представлених на учбових стендах кафедри.

Прямий зв'язок з кафедрами терапевтичної, хірургічної– отримані базові знання на цих кафедрах поглиблюються та удосконалюються на кафедрі стоматології факультету післядипломної освіти лікарів.

Розподіл та послідовність викладу матеріалу на лекціях, семінарах та практичних заняттях відповідає учбовій програмі та навчальному плану, затверджених МОЗ України. Виключене дублювання матеріалу семінарів та практичних занять.

4.1. Інтегральна компетентність

Здатність до самостійної діяльності за фахом відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Терапевтична стоматологія»

4.2. Загальні компетентності.

ЗК1. Застосовувати сучасні методи профілактики, діагностики, лікування хвороб зубів, пародонту та слизової оболонки порожнини рота.

ЗК2. Надавати невідкладну стоматологічну допомогу при гострих запальних процесах, травматичних пошкодженнях, кровотечах, а також допомогу при анафілактичному шоці, гострій серцевій та дихальній недостатності, гіпоксії, набряку гортані, при попаданні чужорідних тіл у дихальні шляхи, гіпертонічному синдромі.

ЗК3. Здійснює нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів.

ЗК4. Працювати в тісному контакті з суміжними спеціалістами, а також з санітарно-епідеміологічними службами відносно постійного контролю за екологічними умовами, промисловими шкідливими речовинами, вмістом фтору, йоду в питній воді та продуктах харчування.

ЗК5. Планувати роботу та проводить аналіз її результатів.

ЗК6. Дотримуватися принципів медичної деонтології.

ЗК7. Керувати роботою середнього медичного персоналу. Веде лікарську документацію.

ЗК8. Сприяти поширенню медичних знань серед населення.

ЗК9. Постійно удосконалювати свій професійний рівень.

4.3. Спеціальні (фахові) компетентності.

СК1. Знати чинне законодавство та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я.

СК2. Знати основи права в медицині.

СК3. Володіти організацією стоматологічної, допомоги;

СК4. права, обов'язки та відповідальність лікаря-стоматолога-терапевта;

СК5. Знати показники роботи закладів охорони здоров'я.

СК6. Знати анатомію зубів, пародонту та слизової оболонки порожнини рота, вікові особливості зубів;

СК7. Знати етіологію, патогенез та сучасну класифікацію основних стоматологічних захворювань;

СК8. Володіти загальними та спеціальними методи дослідження.

СК9. Володіти принципами знеболення в терапевтичній стоматології.

СК10. Володіти сучасними методами діагностики та лікування.

СК11. Володіти основами фармакотерапії.

СК12. Володіти методами фізіотерапії.

СК13. Знати показання та протипоказання до видалення зубів.

СК14. Знати принципи будови та експлуатації стоматологічної апаратури, правила безпеки.

СК15. Володіти засобами індивідуального захисту від гострих респіраторних захворювань та особливо небезпечних інфекцій.

СК16. Знати форми і методи санітарної освіти серед населення.

СК17. Знати правила оформлення медичної документації.

4.4. Програмні результати навчання

ПРН1. Професійно оцінювати результати обстеження стоматологічних хворих спеціальними методами;

ПРН2. Консультувати стоматологічних хворих із складною патологією з залученням, при необхідності, спеціалістів відповідного профілю;

ПРН3. Проводити комплексне лікування стоматологічних хворих, користуючись спеціальними методами (кріовплив, застосування лазера, електроскальпеля та ін.)

ПРН4. Впроваджувати сучасні методи лікування захворювань зубів, пародонту та слизової оболонки: включаючи методи реставрації зубів та шинування при пародонтиті

ПРН5. Надавати консультативну допомогу лікарям в освоєнні необхідних методів діагностики, лікування та профілактики стоматологічних захворювань.

ПРН6. Дотримуватися принципів медичної деонтології.

ПРН7. Планувати роботу та проводити аналіз її результатів.

ПРН8. Керувати роботою середнього медичного персоналу.

ПРН9. Вести лікарську документацію.

ПРН10. Постійно удосконалювати свій професійний рівень.

ПРН 11. Володіти передовими інформаційними та Інтернет-технологіями.

ПРН 12. Демонструвати засоби індивідуального захисту від гострих респіраторних захворювань та особливо небезпечних інфекцій.

ПРН 8. Поширювати форми і методи санітарної освіти серед населення.

Лікар-стоматолог-терапевт повинен вміти:

проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовуючи основні та допоміжні методи дослідження; проводити диференційну діагностику основних

стоматологічних захворювань; діагностувати аномалії розвитку зубів та деформації щелеп; діагностувати захворювання слинних залоз; застосовувати різні види знеболювання за показаннями;

проводити лікування і здійснювати, при наявності відповідних показань, профілактику та лікування таких захворювань:

- некаріозних уражень твердих тканин зуба (шліфування, ремінералізуюча терапія, пломбування з використанням композитних та інших матеріалів);

- карієсу зубів (ремінералізуюча терапія, закриття фісур, препарування каріозних порожнин, виготовлення та застосування ізолюючих прокладок, тимчасових і постійних пломбуючих матеріалів, шліфування та полірування пломб за показаннями);

- пульпіту (вітальний та девітальний методи, ампутація та екстирпація пульпи, комбінований метод, надання невідкладної допомоги);

- періодонтиту (механічна, хімічна та медикаментозна обробки корневих каналів, розширення їх і пломбування, застосування фізіотерапевтичних методів, надання невідкладної допомоги);

- захворювань пародонту (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз, ідіопатичні захворювання, пародонтоми);

- захворювань слизової оболонки порожнини рота (травматичні ушкодження, інфекційні, інфекційно-алергічні захворювання, ураження слизової оболонки ротової порожнини при інтоксикаціях, гіпо- та авітамінозах, захворюваннях крові, ендокринної, серцево-судинної, нервової систем, шкіри, шлунково-кишкового тракту, колагенозах, дерматозах, передракових захворюваннях);

- хейлітів, аномалій та захворювань язика;

- неврогенних захворювань щелепно-лицевої ділянки; професійних уражень щелепно-лицьової ділянки.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

4.5. Структура навчальної дисципліни

Провідні дисципліни циклу	Лекції	Семінари	Практичні завдання	Самостійна робота	Всього
Терапевтична стоматологія	40 год.	56 год.	180 год.	108 год	384 год.
Іспит			6 год		6 год.
Додаткові дисципліни циклу					
Невідкладні стани в стоматологічній практиці та тактична медицина.	30 год				
Медицина катастроф.	8 год.				
Інфекційні хвороби.	8 год.				
Вікова психологія	16 год				
Медичне право.	16 год				
Всього годин	78 год.				78 год.
Всього годин на циклі	118 год.	56 год.	186 год.	108 год.	468 год.

Примітка: На вивчення навчальної дисципліни відводиться 468 годин 15,6 кредитів ЄКТС з них 12 кредитів аудиторна робота-, 3,6 позааудиторна робота.

4.6. Тематичні плани

5.2.1. Тематичний план лекцій

№	<i>назва теми</i>	ГОДИНИ
1	Організація стоматологічної допомоги населенню.	2
2	Лікування карієсу зубів.	2
3	Некаріозні ураження твердих тканин зубів: клініка, діагностика, лікування.	2
4	Актуальні питання відбілювання зубів.	2
5	Захворювання пульпи зуба та періодонта. Основні принципи та техніки ендодонтичного лікування.	2
6	Алгоритми ендодонтичного лікування.	2
7	Повторне ендодонтичне лікування консервативним методом.	2
8	Пломбувальні матеріали, адгезивні системи: характеристика, техніка застосування, критерії вибору.	2
9	Алгоритм естетичної реставрації зубів.	2
10	Сучасні погляди на етіологію та патогенез захворювань тканин пародонту. Класифікації захворювань пародонту. Гінгівіт, пародонтит, пародонтоз. Клініка, діагностика, профілактика. Комплексне лікування.	2
11	Медикаментозна терапія та основні принципи комплексного лікування запальних захворювань пародонта.	2
12	Актуальні питання хірургічного і ортопедичного лікування захворювань пародонта.	2
13	Сучасні аспекти профілактики захворювань пародонта.	
14	Зміни СОПР при бактеріальній інфекції, вірусних та венеричних захворюваннях.	2
15	Патогенез ВІЛ-інфекції. Класифікація. Клініка СНІДу. Прояви СНІДу в порожнині рота. Профілактика.	2
16	Передракові захворювання СОПР та червоної облямівки губ. Пухлини щелепно-лицевої ділянки.	2
17	Загальні принципи лікування захворювань СОПР. Медикаментозні засоби для місцевого та загального лікування СОПР.	2

18	Фізичні методи діагностики і лікування в стоматології.	2
19	Основні аспекти профілактики стоматологічних захворювань.	2
20	Гігієна порожнини рота, як складова первинної профілактики стоматологічних захворювань.	2

Всього– 40 годин.

5.2.2. Тематичний план семінарських занять

№	назва теми	години
1	Анестетики: порівняльна характеристика і механізм дії.	2
2	Місцеве знеболення в терапевтичній стоматології.	2
3	Невідкладні стани в стоматології.	2
4	Карієс зубів: клініка, діагностика, диференційна діагностика.	2
5	Лікування карієсу зубів.	2
6	Некаріозні ураження, які виникають у період фолікулярного розвитку зубів. Спадкові порушення розвитку твердих тканин зубів.	2
7	Некаріозні ураження, які виникають після прорізування зубів.	2
8	Вибір методу і планування ендодонтичного лікування.	2
9	Алгоритм ендодонтичного лікування.	2
10	Ортоградна ревізія корневих каналів.	2
11	Відновлення анатомічної форми і функціональна реабілітація зуба після ендодонтичного лікування.	2
12	Пломбувальні матеріали. Адгезивні системи.	2
13	Алгоритм виконання естетичної реставрації.	2
14	Реставраційна терапія.	2
15	Клініка, діагностика та диференційна діагностика запальних захворювань пародонта.	2
16	Клініка, діагностика та диференційна діагностика дистрофічно-запальних захворювань пародонта.	2
17	Медикаментозна терапія захворювань пародонту.	2
18	Консервативне лікування захворювань пародонта.	2
19	План лікування та вибір хірургічного втручання для пацієнта із дистрофічно-запальними захворюванням пародонта.	2
20	Комплексне лікування захворювань пародонтита.	2

21	Зміни СОПР при травматичних, виразково-некротичних та кандидозних ураженнях.	2
22	Зміни СОПР при дерматозах із аутоімунним компонентом та ураженнях алергічного генезу.	2
23	Зміни СОПР при системних захворюваннях.	2
24	Зміни СОПР при інфекційних захворюваннях.	2
25	Хвороби губ та язика.	2
26	Лікування та профілактика захворювань СОПР.	2
27	Фізіотерапевтичні методи лікування в стоматології.	2
28	Організація та методи лікувально-профілактичної допомоги населенню.	2
29	Заключний іспит.	6

5.2.3. Тематичний план практичних занять

№	назва теми	години
1	COVID-19 – огляд проблемних питань.	2
2	Анестетики: фармакологічна характеристика, механізм їх дії, умови зберігання.	2
3	Індивідуальний підбір анестетика залежно від причини та інтенсивності болю, об'єму і характеру стоматологічного втручання та соматичного здоров'я пацієнта.	2
4	Місцеве ін'єкційне знеболення (інфільтраційне, провідникове, внутрішньопульпарне, інтралігаментарне, інтракісткове).	2
5	Помилки та ускладнення при проведенні місцевої анестезії.	2
6	Гостра судинна недостатність (непритомність, колапс, токсичні реакції при місцевому знеболенні – токсичний шок): клініка та перша допомога.	2
7	Алергічні реакції (кропив'янка, ангіоневротичний набряк Квінке, анафілаксія, анафілактичний шок) : клініка та перша допомога.	2
8	Гіпертонічний криз, гостра серцева недостатність, напад стенокардії: клініка та перша допомога.	2
9	Гіпо- та гіперглікемічна кома, судомний синдром: клініка та перша допомога.	2
10	Карієс: теорія Міллера етіологія, патогенез, класифікації.	
11	Клініка та диференційна діагностика карієсу залежно від глибини ураження.	2
12	Методи лікування карієсу: неінвазивний, мікро- та мінімально інвазивний, оперативно-відновний, ART- метод та загальний.	2
13	Засоби і методи ремінералізуючої терапії, метод глибокого фторування емалі емаль-герметизуючим ліквідом, технологія Icon. Діагностична фісуротомія та герметизація фісур.	2
14	Лікування глибокого карієсу: одноетапне і відтерміноване. Дентин-герметизуючий ліквід, лікувальні та ізолюючі прокладки.	2
15	Профілактика карієсу.	2
16	Гіпоплазія та гіперплазія емалі. Ендемічний флюороз зубів.	2
17	Аномалії розвитку і прорізування зубів.	2

18	Спадкові порушення розвитку твердих тканин зубів: незавершений амело-, дентино-, одонто- та остеогенез, мармурова хвороба, гіпофосфатезія.	2
19	Клиновидний та абфракційний дефекти. Патологічне стирання твердих тканин зубів.	2
20	Ерозія твердих тканин зубів. Некроз твердих тканин зубів.	2
21	Гіперестезія зубів: гідродинамічна теорія виникнення, етіологія, класифікація, клініка, засоби і методи лікування.	2
22	Медикаментозні і токсичні ураження твердих тканин зубів.	2
23	Вибір методу лікування некаріозних уражень твердих тканин зубів залежно від нозологічної форми і важкості її клінічних проявів.	2
24	Відбілювання зубів та мікроабразія емалі: показання та протипоказання; засоби для відбілювання та методи корекції зміни кольору зубів; можливі ускладнення та їх профілактика.	2
25	Конусно-променева комп'ютерна томографія, візіографія, ендомікроскопія, ЕОМ та апекслокація в структурі ендодонтичного лікування.	2
26	Пульпіт: етіологія, патогенез, класифікація. Клініка та диференційна діагностика різних форм пульпіту.	2
27	Апікальний періодонтит: етіологія, патогенез, класифікація. Клініко-рентгенологічна характеристика та диференційна діагностика різних форм апікального періодонтиту.	2
28	Методи лікування пульпіту: біологічний, вітальний та девітальний.	2
29	Консервативне лікування апікального періодонтиту залежно від етіології, перебігу та наявності вогнища деструкції в періапикальних тканинах. Загальне лікування періодонтиту.	2
30	Медикаментозні засоби в ендодонтії.	2
31	Етапи підготовки кореневого каналу до пломбування: планування лікування, знеболення та ізоляції робочого поля; тимчасове відновлення коронкової частини зуба, створення ендодонтичного доступу, створення килимової доріжки та визначення робочої довжини к/к; протоколи іригації, розширення та формування к/к.	2
32	Послідовність застосування ендодонтичних інструментів та методи інструментальної обробки кореневого каналу. Вібраційний, ультразвуковий і лазерний метод обробки кореневого каналу.	2
33	Матеріали для заповнення кореневого каналу.	2
34	Методи і техніки obturaції. Критерії якості пломбування кореневого каналу.	2
35	Ендодонтична ревізія: доцільність, план лікування, особливості створення ендодонтичного доступу, видалення пломбувального	2

	матеріалу, повторна інструментальна обробка та пломбування к/к.	
36	Особливості ендодонтичного лікування в складних клінічних випадках. Резорбція і перфорація кореня. Матеріали для ретроградного пломбування.	2
37	Вибір методу постендодонтичного відновлення коронкової частини зуба залежно від ступеня її зруйнованості: безштифтові реставрації, штифтові конструкції.	2
38	Етапи встановлення анкерного та скловолоконного штифта: підготовка к/к, вибір та фіксація штифта.	2
39	Етапи пломбування адгезивною технікою та методом „закритого” і „відкритого сендвіча”.	2
40	Реставраційні матеріали (склоіономерні цементи: класичні, гібридні, компомер, заміник дентину): характеристика, вимоги, властивості, переваги, показання до застосування.	2
41	Композитні матеріали світлового твердіння: класифікація, склад, властивості, алгоритм роботи. Ормокери: властивості, переваги, показання до застосування.	2
42	Адгезивні системи: характеристика поколінь, техніка застосування, критерії вибору.	2
43	Гігієнічна підготовка та анатомічна діагностика зуба. Принципи та методи вибору кольору, відтінку та прозорості пломбувального матеріалу.	2
44	Ізоляція робочого поля: засоби для механічної і хімічної ретракції ясни, кофердам (види кламерів, методи накладання та вибір способу фіксації при різних клінічних ситуаціях), рабердам.	2
45	Етапи кінцевої обробки реставрації: надання анатомічної форми з врахуванням оклюзії та особливостей рельєфу, фінішна обробка, постбондинг.	2
46	Критерії якості реставрації. Помилки та ускладнення, що виникають на етапах проведення реставрації.	2
47	Особливості виконання технік прямої реставрації: лайнерна, сендвіч-, Сbc-, Cbflow-, flow- техніки та „листова реставрація”.	2
48	Алгоритм виконання прямої реставрації фронтального зуба. Техніка виконання реставрації „силіконовим ключем”.	2
49	Алгоритм виконання прямого адгезивного протезування.	2
50	Клінічні методи обстеження хворих із патологією пародонта та складання пародонтальної карти. Індексна оцінка визначення рівня гігієни порожнини рота, стану тканин пародонта та інтерпретація отриманих результатів.	2
51	Методи діагностики в пародонтології: функціональні, рентгенологічні, лабораторні. та інтерпретація отриманих	2

	результатів.	
52	Будова (структурна біологія) та функції тканин пародонта. Зубна бляшка (біологічна плівка).	2
53	Зубні відкладення (над- та під'ясенний зубний камінь): механізм утворення, склад, будова, роль у виникненні захворювань пародонта. Мікробіота порожнини рота в нормі та при патології тканин пародонта.	2
54	Захворювання пародонта: етіологія, патогенез, класифікації.	2
55	Клінічний перебіг різних форм папіліту, гінгівіту та локального пародонтиту.	2
56	Клініко-рентгенологічні ознаки генералізованого пародонтиту різного ступеня важкості.	2
57	Агресивні форми пародонтиту: особливості клінічного перебігу, диференційна діагностика, лікування та профілактика.	2
58	Пародонтоз: етіологія, патогенез, зв'язок з фоною сомаічною патологією. Клініко-рентгенологічні ознаки пародонтозу.	2
59	Індивідуальна гігієна порожнини рота і хімічний контроль зубного нальоту. Створення алгоритмів індивідуальної гігієни порожнини рота залежно від різного стану тканин пародонта.	2
60	Професійна гігієна порожнини рота: методи, алгоритм проведення, контроль якості.	2
61	Місцева протизапальна терапія в лікуванні захворювань пародонта та періімплантних тканин (групи лікарських засобів, показання, методи застосування).	2
62	Медикаментозні засоби для місцевого лікування захворювань пародонта. Лікувальні та захисні пародонтальні пов'язки.	2
63	Медикаментозні засоби для загального лікування захворювань пародонта.	2
64	Місцеве медикаментозне лікування пацієнтів із захворюваннями пародонта та періімплантних тканин.	2
65	Загальне лікування пацієнтів із захворюваннями пародонта та періімплантних тканин.	2
66	Складання плану лікування пацієнта із запальними захворюваннями пародонта.	2
67	Складання плану лікування для пацієнта із дистрофічно-запальними захворюваннями пародонта.	2
68	Хірургічні методи лікування захворювань пародонта. Сучасні матеріали для заміщення кісткових дефектів. Метод направленої регенерації в пародонтальній хірургії.	2
69	Ортопедичні, ортодонтичні та фізіотерапевтичні методи лікування захворювань пародонта.	2

70	Профілактика захворювань пародонта.	2
71	Підтримуюча терапія при курації пацієнтів із хворобами пародонта Загальні принципи диспансеризації пародонтологічних хворих та оцінка ефективності.	2
72	Виразково-некротичні ураження ураження СОПР: клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.	2
73	Кандидозні ураження ураження СОПР: клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.	2
74	Зміни СОПР при дерматозах із аутоімунним компонентом: (міхурниця, пемфігоїд, червоний плесканий лишай, червоний вовчак): клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.	2
75	Зміни СОПР при алергічних ураженнях (алергічні реакції негайного і сповільненого типу): клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.	2
76	Зміни СОПР при системних захворюваннях та екзогенних інтоксикаціях.	2
77	Зміни СОПР при гіпо- та авітамінозах.	2
78	Зміни СОПР при вірусних та гострих інфекційних захворюваннях.	2
79	Зміни СОПР при бактеріальних інфекціях та венеричних захворюваннях.	2
80	Хвороби губ: самостійні та симптоматичні хейліти: клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.	2
81	Аномалії та захворювання язика: клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.	2
82	Облігатні та факультативні передракові захворювання СОПР і червоної облямівки губ: клініка, діагностика, лікування, прогноз та профілактика	2
83	Медикаментозні засоби для місцевого лікування захворювань СОПР.	2
84	Медикаментозні засоби для загального лікування захворювань СОПР.	2
85	Загальні принципи лікування захворювань СОПР.	2
86	Постійний електричний струм низької напруги. Імпульсні струми низької частоти і низької напруги. Змінні електричні струми високої частоти. Електричні, магнітні і електромагнітні поля.	2
87	Фізіотерапевтичні методи лікування в практичній ендодонтії: діатермокоагуляція, внутрішньокореневий електрофорез, депофорез гідроксиду міді-кальцію.	2
88	Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань.	2

	Лікувально-профілактичні заходи на етапах первинної, вторинної і третинної профілактики. Критерії оцінки ефективності програми комплексної системи профілактики.	
89	Організація лікувально-профілактичної роботи в організованих колективах. Санітарно-просвітня робота серед населення. Гігієнічне навчання та виховання.	2
90	Методи профілактики основних стоматологічних захворювань: комунальні, групові, індивідуальні.	2

5.2.4. Тематичний план самостійної роботи

№	назва теми	ГОДИНИ
1	Базовий тестовий контроль.	2
2	Організація стоматологічної допомоги . Діючі нормативно-правові акти. Документація.	2
3	Вазоконстриктори: фармакологічна характеристика, механізм дії, показання та протипоказання до їх застосування в складі місцево знеболюючого розчину.	2
4	Аплікаційне знеболення: форми та засоби.	2
5	Напад бронхіальної астми, епілептичний напад, асфіксія: клініка та перша допомога.	2
6	Ознаки клінічної смерті та методика проведення непрямого масажу серця і штучної вентиляції легенів.	2
7	Медикаментозні засоби, медичне обладнання та інструменти для надання невідкладної допомоги.	2
8	Методи діагностики карієсу.	2
9	Мікрофлора порожнини рота. Зубна бляшка (біологічна плівка).	2
10	Ротова рідина та її роль у захисті порожнини рота, дозріванні емалі, процесах де- і ремінералізації емалі. Гіпосалівація. Ксеростомія.	2
11	Карієсрезистентність емалі зубів. Способи підвищення резистентності емалі.	2
12	Роль фторидів у профілактиці карієсу та механізм їх дії. Методи екзо- та ендогенної фторпрофілактики.	2
13	Класифікація, діагностика та диференціальна діагностика некаріозних уражень твердих тканин зубів.	2
14	Дисколорити твердих тканин зубів.	2
15	Травматичні пошкодження зубів.	2
16	Вибір пломбувального матеріалу, особливості препарування і адгезивної техніки при реставрації дефектів некаріозного походження.	2
17	Анатомо-фізіологічні особливості будови пульпи. Будова і функції періодонта.	2
18	Топографія та типи кореневих каналів зубів.	2

19	Ендодонтичні інструменти: класифікація, види, призначення, стандартизація. Ендодонтичні аксесуари. Методи і режими обробки ендодонтичних інструментів.	2
20	Інструменти і методи видалення пломбувального матеріалу та зламаного інструмента із кореневого каналу.	2
21	Дентальні штифти: види, характеристика, покази та протипокази до їх встановлення, вибір армуючих конструкцій залежно від функціональних особливостей зуба і естетичних показів. Матеріали для фіксації штифтів.	2
22	Матричні системи: види та особливості встановлення.	2
23	Методи і техніки відновлення контактних пунктів, оклюзійна корекція.	2
24	Пломбувальні матеріали: класифікація, склад, властивості, техніка застосування та критерії вибору.	2
25	Механізм з'єднання композитів з емаллю та дентином.	
26	Критерії вибору методу, техніки та пломбувального матеріалу при проведенні естетичної реставрації.	2
27	Етапи проведення прямої реставрації зуба композитним вініром.	2
28	Будова та функції пародонта.	2
29	Зубні відкладення: механізм утворення, склад, будова, роль в виникненні захворювань пародонта. Пародонтопатогенна мікрофлора.	2
30	Прогресуючі ідіопатичні захворювання пародонта: клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	2
31	Пародонтоми: клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	2
32	Предмети і засоби гігієни порожнини рота, методи чищення зубів.	2
33	Ручні пародонтологічні інструменти: види, призначення, техніка використання і етапи роботи. Повітряно-абразивні системи, звукові та ультразвукові скейлери, система „Vector”.	2
34	Показання та протипоказання до консервативного та хірургічного лікування захворювань пародонта.	2
35	Класифікація пародонтологічних хірургічних втручань.	2
36	Хірургічний інструментарій. Голки і шовні матеріали. Шви і вузли.	2
37	Анатомо-фізіологічні особливості та гістологічна будова СОПР. Систематика захворювань СОПР.	2
38	Методи діагностики захворювань СОПР.	2
39	Елементи уражень СОПР.	2
40	Техніка забору матеріалу для мікробіологічних та морфологічних	2

	досліджень.	
41	Травматичні ураження СОПР: клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.	2
42	Контактні та токсикоалергічні медикаментозні стоматити.	2
43	Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Багатоформна ексудативна еритема.	2
44	Нозології та симптоми уражень СОПР, які зустрічаються при внутрішніх захворюваннях.	2
45	Прояви СНІДу у порожнині рота.	2
46	Фітопрепарати для місцевого лікування СОПР.	2
47	Особливості лікування СОПР у пацієнтів із соматичними захворюваннями.	2
48	Фізіотерапевтичні методи лікування захворювань СОПР	2
49	Профілактика захворювань СОПР.	2
50	Диспансеризація хворих з захворюваннями СОПР.	
51	УЗ-, лазеро-, фото- та аероіонотерапія. Масаж, вакуумтерапія. Тепловодолікування, застосування низьких температур, бальнеотерапія, парафіно-, озокерито- і грязелікування.	2
52	Організація і проведення санітарно-протиепідемічних та дезінфекційно-стерилізаційних заходів у стоматології.	2
53	Особиста гігієна та гігієна праці персоналу стоматологічного закладу.	2
54	Комплексна контрольна робота.	2

4.7. Методи навчання

Методи навчання дозволяють лікарям-стоматологам оволодіти аналітико-діагностичними, предметно-спеціальними, інформаційно-комунікаційними та соціально-психологічними компетентностями.

Найпоширенішими методами навчання, які застосовують викладачі кафедри стоматології післядипломної освіти ДВНЗ «УжНУ» є:

- висвітлення проблемних питань на лекціях, які читаються із використанням мультимедійних презентацій;
- вирішення ситуаційних задач на заняттях, моделювання наближених до клініки ситуаційних завдань;
- обговорення та аналіз якості виконання маніпуляцій, проведених під час практичних занять;
- тестування на практичних заняттях (тести для вхідного та заключного рівня знань);
- відпрацювання практичних навичок у навчально-практичних центрах та клінічних залах у вільний від навчання час та консультації викладачів;
- самостійна аудиторна і позаудиторна робота згідно з планом кафедри.

4.8. Система оцінювання

4.8.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності

Контроль проводиться методом тестування на комп'ютері по усіх розділах навчальної програми.

Використовується усний контроль знань по питаннях теми заняття, семінару чи ПЗ та вирішення ситуаційних задач і тестів.

Критерії оцінювання поточного контролю рівня знань

Поточний контроль знань здобувачів освіти проводять на кожному практичному занятті з опитуванням 100% присутніх, а також на підсумкових заняттях після вивчення окремих вузлових тем. Оцінка «**відмінно**» – здобувач освіти вільно володіє матеріалом програми, вміє поставити діагноз, провести диференціальний діагноз та провести лікування стоматологічних захворювань. Оцінка «**добре**» – здобувач освіти вільно володіє матеріалом програми, вміє діагностувати, проводить диференціальний діагноз та лікувати основні стоматологічні захворювання, але відповіді не є вичерпними. Оцінка «**задовільно**» – здобувач освіти задовільно розуміє об'єм програми, спроможний відповідати на спрощені навідні питання, практичні навички. Оцінка «**незадовільно**» – знання здобувача освіти нижче вимог для «задовільно».

4.8.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання

Підсумковий контроль знань проводиться на останньому занятті кожного розділу програми.

Вид контролю: тестування, згідно програми підготовки лікарів-стоматологів-терапевтів на циклі спеціалізації.

Тестування по тестах, затверджених МОЗ України.

Форма іспитового контролю рівня підготовки лікарів-стоматологів-терапевтів циклу спеціалізації (згідно вимог МОЗ України).

Тестування на комп'ютері (100 тестів). Усна співбесіда по питаннях іспитів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю рівня знань

Іспит складається з оцінки практичних навичок та оцінки теоретичних знань. Для визначення рівня знань курсантів програмою передбачені: базовий та заключний контроль із застосуванням комп'ютерних тестів згідно категорії.

Оцінка **«відмінно»** – здобувач освіти вільно володіє матеріалом програми, вміє поставити діагноз, провести диференціальний діагноз та провести лікування стоматологічних захворювань. Позитивні відповіді на комп'ютерному тестуванні складають 85-100%.

Оцінка **«добре»** – здобувач освіти вільно володіє матеріалом програми, вміє діагностувати, проводить диференціальний діагноз та лікувати основні стоматологічні захворювання, але відповіді не є вичерпними. Здобувач освіти відчуває складнощі лише у найважчих питаннях. Позитивні відповіді на комп'ютерному тестуванні складають 70-84%.

Оцінка **«задовільно»** – здобувач освіти задовільно розуміє об'єм програми, спроможний відповідати на спрощені навідні питання, практичні навички. Позитивні відповіді на комп'ютерному тестуванні складають 55-69%.

Оцінка **«незадовільно»** – знання здобувача освіти нижче вимог для «задовільно». Позитивні відповіді на комп'ютерному тестуванні складають до 54%.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання на циклі спеціалізації за фахом «Терапевтична стоматологія» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Ужгородському національному університеті»,.

Націлена на поглиблення теоретичних знань, а також вдосконалення і закріплення практичних умінь і навичок, необхідних для розв'язання складних задач і проблем у процесі подальшої професійної діяльності лікарів-стоматологів спеціальності «Терапевтична стоматологія». Сприяє розвитку соціальних навичок. Навчальний процес проходить традиційно, а також і у змішаній формі дистанційного навчання з використанням електронних технологій в режимі реального часу, що передбачає присутність слухачів, які мають можливість дискутувати, подавати свої запитання та отримувати відповіді та у форматі з доступом до наданих викладачем навчальних матеріалів слухачу в зручний для нього час, згідно положення про систему безперервного професійного розвитку медичних працівників затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725.

Дисципліна включає лекції, практичні заняття, самостійну та індивідуально-дослідницьку роботу лікарів-стоматологів. На практичному занятті викладач проводить тестування вхідного та заключного рівня знань, організовує детальний розгляд окремих теоретичних питань навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування, шляхом виконання практичних завдань. Для проведення практичних занять колективом кафедри створено методичні розробки для викладачів і методичні вказівки для лікарів-стоматологів.

Для проведення практичних занять та самостійної роботи широко залучені навчально-практичні центри, які наповнені сучасним обладнанням для діагностики та лікування стоматологічних захворювань: ТзОВ «Університетська стоматологічна поліклініка», медичний центр «VITRUS»

(керівник доц. Русин В.В.), ТОВ «ДЕНС»(керівник Рогач Р.В.), стоматологія «White» (керівник Костенко О.Є), стоматологічна клініка «Д/М» (керівник Мельничук Н.В.), стоматологічна клініка «Дентал Класік» (керівник доц. Криванич В.М.), які затверджені ДВНЗ «УжНУ» «Ортодонтична стоматологічна практика» (керівник Рівіс М.В.), та департаментом охорони здоров'я Закарпатської ОДА. Із метою оптимізації роботи здобувачів заняття проводиться згідно розробленого на кафедрі графіка.

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені через хворобу заняття мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням довідки про хворобу. Пропущені заняття з неповажних причин повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів із наданням довідки-дозволу на відпрацювання. Пропущені заняття з поважних причин (участь у конференції, олімпіаді, змаганнях тощо) слід відпрацювати впродовж 2 тижнів з наданням довідки-дозволу.

Відпрацювання практичних занять відбуваються на кафедрі стоматології післядипломної освіти згідно розробленого графіку відробок, дистанційно у вигляді презентації на 30-40 слайдів, по тематиці пропущеного заняття. За одну відробку можна відпрацювати дві теми у одного викладача. Презентації на відпрацювання інтерни надсилають викладачу відповідної дисципліни, який робить її експертну оцінку. Відпрацьоване заняття у вигляді презентації викладач надсилає її на пошту відробок vidrobkuro@gmail.com, де проводиться реєстр відробок у відповідному журналі. Лікар-стоматолог терапевт отримує залік лише за умови відпрацювання практичних занять та лекцій і отримання мінімального балу.

Лікар-стоматолог терапевт повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності: шахрайство, плагіат та інші. Недопустимими є запізнення на заняття та пропуски без поважних причин; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час

опитування чи виконання письмових завдань (якщо це не передбачено умовами завдання), плагіат. Списування під час письмової роботи заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої використовуються лише при он-лайн тестуванні. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід.

6. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

6.1. Основна література

1. Екологічні аспекти карієсу зубів та хвороб пародонту: монографія /Горзов І.П., Потапчук А.М. – 1998. – 225 с.
2. Основи стоматології : навч. посіб., 2-е вид. /Потапчук А.М. – Ужгород, 2006. – 450 с.
3. Сучасна фізіотерапія та діагностика в стоматології : навч. посіб. / А. М. Потапчук, П. П. Добра, В. В. Русин, О. Ю. Рівіс. - Ужгород : Бреза А. Е., 2012. - 449 с.
4. Стоматологія: у 2 книгах. — Книга 1: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / М.М. Рожко, З.Б. Попович, В.Д. Куроєдова, А.М. Потапчук та ін.; за ред. М.М. Рожка
5. Алгоритми надання невідкладної медичної допомоги в стоматологічній практиці [Текст] : [навч. посіб.] / [Н. І. Жеро, Н. М. Маляр-Газда, В. М. Криванич ; під ред. Н. І. Жеро]. - Ужгород : Сабов А. М., 2018. - 83 с.
6. Hygiene and human ecology.Publishing house/ O.V.Fera, Ye.Ya. Kestenko, V.M. Kryvanych// UzhNU “Goverla”.- 2019. – P. 247
7. Будова та функція жувального апарату людини: навчальний посібник/ Савичук НО, Клітинська ОВ, Мочалов ЮО,Джупа Петер// Ужгород: ПРАТ «Видавництво «Закарпаття» 2014.- 112 с.
8. Stomatology: textbook: in 2 books/ Book 2 // М.М. Rozhko, I.I. Kyrylenko, O.H. Denysenko et al.; edited by M.M. Rozhko – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2018. – 960 p.; color edition.
9. Stomatology: textbook: in 2 books. Book 1 / М.М. Rozhko, Z.B. Popovych, V.D. Kuroiedova et.al.; edited by M.M. Rozhko. – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2020. – 792p.
10. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: [навч.посібн.для лікарів-інтернів і лікарів-курсантів закл. (факульт.) післядипломної освіти / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко. - К.: ВСВ «Медицина»,2013. - 224с.
11. Стоматологія у двох книгах. Книга 2: підруч. для лікарів-інтернів стомат. факультетів післядипл.освіти, магістрантів, аспірантів, клін.ординаторів, лікарів-стоматологів / [Рожко М.М., Попович З.Б., Скрипников П.М. та ін.]; за ред.проф. М.М. Рожка.- К.: ВСВ «Медицина», 2013.- 992с.

12. Терапевтична стоматологія. Том 1. Пропедевтика терапевтичної стоматології: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова, та ін.]; під ред. А.В. Борисенка.- вид-ння 3-тє випр.; Київ: Медицина, 2017.-360 с.
13. Терапевтична стоматологія. Том 2. Карієс, пульпіт періодонтит, ротовий сепсис: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова, та ін.]; під ред. А.В. Борисенка.- вид-ння 3-тє випр.; Київ: Медицина, 2017. - 590 с.
14. Терапевтична стоматологія. Том 3. Захворювання пародонта: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, та ін.]; під ред. А.В. Борисенка.- вид-ння 2-тє перероб. та доповн.; Київ: Медицина, 2018. - 264 с.
15. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Карієс зубів та його ускладнення. Підручник для студентів стомат. факультетів вищих навч.закладів IV рівня акредитації. Том I / [Л.О. Хоменко, Ю.Б. Чайковський, Н.І. Смоляр, О.В. Савичук та ін.]; під ред. проф. Л.О. Хоменко 2-ге вид. стереотипне: ТОВ «Книгаплюс». - 2016. – с. 432.
16. Кириленко І.І., Палійчук І.В., Рожко М.М. Захворювання слизової оболонки ротової порожнини Навчальний посібник, Київ : Медицина, 2016. – 352с.
17. Купновицька І.Г., Кононенко Ю.Г., Нейко Н.В., Рожко М.М. Невідкладні стани на амбулаторному прийомі у стоматолога (навчальний посібник). / за ред. Кононенка Ю.Г., Купновицької І.Г. // Вінниця: Нова книга, 2017. – 288 с.
18. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія. 2-ге видання. //К.: ВСВ 19.«Медицина», 2017. – 752 с.
20. Оперативна хірургія. Топографічна анатомія голови та шиї. За ред. проф. В.І. Півторака, О.М. Проніної. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 312 с.
21. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в стоматології. / І.П. Мазур, М.В. Хайтович, Л.І. Голошко // К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 363 с.
22. Стоматологічні захворювання. Терапевтична стоматологія. За ред. проф. А.В. Борисенка // К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 664 с.
23. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота та тканин пародонта. За ред. проф. А.В. Борисенка // К.: ВСВ «Медицина», 2018. –504с.
24. Неврологія з нейросоматикою. За ред. Л.І. Соколової, Т.І. Ілляш // К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 128 с.
25. Невідкладні стани в стоматологічній практиці / І.М. Скрипник, П.М.

6.2. Додаткова література

1. Терапевтична стоматологія. Том 1. Фантомний курс: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-304с.
2. Терапевтична стоматологія. Том 2. Методи обстеження хворого, карієс, пульпіт періодонтит, стоматологічні вогнищезумовлені захворювання: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-408с.
3. Терапевтична стоматологія. Том 3. Захворювання пародонта: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-616с.
4. Терапевтична стоматологія. Том 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-640с.
5. Терапевтична стоматологія: підруч.для студентів стомат.факультетів вищих навч.закладів IV рівня акредитації у двох томах. Том I / [А. К. Ніколішин, В. М. Ждан, А. В. Борисенко та ін.]; під ред.проф. А.К. Ніколішина.-Полтава: Дивосвіт.-2005.-390с.
6. Терапевтична стоматологія: підруч.для студентів стомат.факультетів вищих навч.закладів IV рівня акредитації у двох томах. Том II / [А. К. Ніколішин, В. М. Ждан, А. В. Борисенко та ін.]; під ред.проф. А.К. Ніколішина.- Полтава: Дивосвіт.-2005.-304с.
7. Бир Р., Бауманн М.А., Ким С. Эндодонтология /пер. с англ. под ред. проф. Т.Ф. Виноградовой. – М.: МЕДпресс-информ, 2004. – 368 с.
8. Бир Р., Бауманн М.А., Кнельбаса М. Иллюстрированный справочник по эндодонтологии /пер. с нем. под ред. Е.А. Волкова. – М.: МЕДпресс-информ, 2006. – 240 с.
9. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии. – М.: Медлит., 2000. – 505 с.
10. Борисенко А.В. Карієс зубів. – К.: Книга плюс. – 2005. – 415 с.
11. Борисенко А.В. Секреты лечения кариеса и реставрации зубов. – К.: Книга плюс, 2002. – 535 с.

12. Гранитов В.М. Герпесвирусная инфекция. – М.: Мед книга; Н.Новгород: Изд. НГМА, 2001. – 802 с.
13. Гумецький Р.А., Рожко М.М., Завадка О.Є, Скрипніков П.М. Ускладнення від місцевої анестезії у щелепно-лицевій ділянці (навчальний посібник). Т.ІІ. Львів, видавничий дім “Наутилус”.- 2002.- 235 с.
14. Гумецький Р.А., Рожко М.М., Завадка О.Є., Скрипніков П.М., Ступницький Р.М. Ускладнення від місцевої анестезії у щелепно-лицевій ділянці (посібник). Т.ІІ. Львів, видавничий дім “Наутилус”, 2001.- 225 с.
15. Данилевский Н.Ф., Борисенко А.В., Заболевания пародонта. – К.: Здоров’я, 2000. – 462 с.
16. Данилевский Н.Ф., Сидельникова Л.Ф., Рахний Ж.І. Пульпит. – К.: Здоров’я, 2003. – 166 с.
17. Кононенко Ю.Г., Рожко М.М., Рузін Г.П. Місцеве знеболення при амбулаторних стоматологічних втручаннях. – Івано-Франківськ, 2006. – 295 с.
18. Курс лекцій для лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія» / за ред. проф. Рожко М.М. – Івано-Франківськ: вид. Кушнір Г.М., 2009. – 550 с.
19. Попович З.Б., Рожко М.М., Безвушко Е.В. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці. (Атлас). Івано-Франківськ, “Нова зоря”, 2001.- 221 с.
20. Купновицька І.Г., Кононенко Ю.Г., Рожко М.М., Нейко Н.В. Невідкладні стани на амбулаторному прийомі у стоматолога (навчальний посібник). Івано-Франківськ. – 2005. – 186с.
21. КононенкоЮ.Г., Рожко М.М., Рузін Г.П. Місцеве знеболення при амбулаторних стоматологічних втручаннях (навчальний посібник). – Івано-Франківськ. – вид. ІФДМУ – 2006. – 295с.
22. Луцкая И.К. Практическая стоматология. – Минск: Беларуская навука, 2000. – 368 с.
23. Луцкая И.К. Заболевания слизистой оболочки полости рта. – М.: Медицинская литература, 2006. – 285 с.
24. Мамедова Л.А. Искусство эндодонтии. – М.: Медицинская книга, 2005. –116 с.
25. Мельничук Г.М., Рожко М.М. Гінгівіт, пародонтит, пародонтоз: особливості лікування. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, Обл. друкарня. 2004.– 247 с.
26. Мельничук Г.М., Рожко М.М. Практична одонтологія. Курс лекцій із карієсу та некаріозних уражень зубів, пульпіту і періодонтиту. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене. – Івано-Франківськ, 2004. – 292 с.
27. Мельничук Г.М., Рожко М.М., Нейко Н.В. Гінгівіт, пародонтит, пародонтоз: особливості лікування. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене. – Івано-Франківськ, 2006. – 282 с.
28. Попович З.Б., Рожко М.М., Безвушко Е.В. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці (Атлас)

- (навчальний посібник) електронний варіант. Івано-Франківськ, 2002.- 221 с.
29. Николаев А.И., Цепов Л.М. Практическая терапевтическая стоматология. – 2-е изд., перероб. и доп. – М.: Медпрессинформ, 2003. – 547 с.
 30. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава, 2003. – 207 с.
 31. Петрикас А.Ж. Пульпоэктомия: учебное пособие для стоматологов и студентов //А.Ж. Петрикас. – 2-е изд. – М.: АльфаПресс, 2006. – 300 с.
 32. Современные методы механической и медикаментозной обработки корневых каналов зубов /И.М. Макеева, Н.С. Жохова, И.В. Акимова, А.Ю.Туркина. – М.: МЕДпресс-информ, 2006. – 32 с.
 33. Суржанский С.К., Паламарчук Ю.Н., Стрелковская О.Н. [и др.]. Реставрационные материалы и основы практической эндодонтии. – К.: Книга Плюс, 2004. – 320 с.
 34. Фармакотерапія в стоматології: Методичний посібник/В.І.Герелюк, Н.В.Нейко, Т.Д.Павлюк, В.В.Материнський. – Івано-Франківськ, 2000.–58 с.
 35. Хоменко Л.А., Биденко Л.В. Практическая эндодонтия. Инструменты, материалы, методы. – К.: Книга-плюс, 2002. – 203 с.
 36. Хоменко Л.А., Биденко Л.В., Остапко Е.И., Шматко В.И. Современные средства экзогенной профилактики заболеваний полости рта. – К.: Книга-плюс, 2001. – 202 с.
 37. Белоклицкая Г.Ф. Азбука ручного скейлинга: пособие для врачей / Г.Ф. Белоклицкая, Т.Б. Волинская.-К.:КИТ, 2011.- 68с.
 38. Дубровина Е.В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.
 39. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч.посібн. [для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. післядипл.освіти] / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білоклицька – К.: Грамота, 2007. - 280с.
 40. Борисенко А.В. Практична парадонтологія / А.В. Борисенко.-К., 2011.- 472с.
 41. Дмитриева К.С. Пародонтит / К.С. Дмитриева. – М.: МЕДпресс-информ, 2007.–207с.
 42. Довідник з ендодонтії / [О.В. Павленко, Ю.М. Беличенко, Т.М. Волосовець, С.В. Аль-Алавні].-Сімферополь: Н. Оріанда, 2010.-326с.
 43. Заболевания слизистой оболочки полости рта / [Л.А. Цветкова, С.Д. Арютюнов, Л.В. Петрова, Ю.Н. Перламутров].-М:МЕДпресс-информ, 2006.- 202с.
 44. Захворювання пародонта у дорослих і дітей / [П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Т.А. Хміль, К.С. Казакова].- Полтава: вид-во УМСА, 2010.-140с.
 45. Казарина М.Н. Глосалгия: этиология, клиника, лечение / М.Н. Казарина.- М.:НГМА, 2008.-124 с.
 46. Кононенко Ю.Г. Местное обезболивание в амбулаторной

стоматології. - 3-е изд. / Ю.Г. Кононенко, Н.М. Рожко, Г.П. Рузин.-[3-е изд.]-
К.:Книга плюс, 2012. – 96с.

47. Куроєдова В.Д. Проблеми ВІЛ/СНІДу в стоматології:
[навч.посібник] / В.Д. Куроєдова, В.О. Коршенко, В.В. Денисенко.-Полтава,
2004. - 100с.

48. Максименко П.Т. Затруднения и ошибки в диагностике заболеваний
слизистой оболочки полости рта, губ, языка: учебн.пособие / П.Т. Максименко,
А.П. Шейко.-Полтава: Полтавский литератор, 2012. -120с.

49. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология. / А.И.
Николаев, Л.М. Цепов. – [8-е изд.]. -М: МЕДпресс-информ, 2008. – 960с.

50. Скрипникова Т.П. Клиническая эндодонтия. Протейпер юниверсал,
клиническое применение / Т.П. Скрипникова, П.Н. Скрипников, В.А.Дубина. -
Полтава:Инарт, 2009.-36с.

51. Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України.
Терапевтична стоматологія. Том 1 / [П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Д.Р.
Шиленко, Ю.І. Мастеров]. -Полтава: [б.в.], 2009. -158с.

52. Ураження шкіри обличчя та слизової оболонки порожнини рота
вірусом простого герпесу I типу (клінічні прояви, діагностика, методи лікування,
профілактика): навч. пос. / [П.М. Скрипников, К.Є. Іщейкін, І.П. Кайдашев та ін.]
- Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. -84 с.

53. Шинкевич В.І. Карієс зубів: навч.посібник / В.І. Шинкевич, І.П.
Кайдашев - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011.-98с.

54. Осложнения заболеваний в хирургической и терапевтической
стоматологии детского возраста / Л.В. Харьков, Л.А. Хоменко, Л.Н. Яковенко.-
К.:Книга плюс, 2014. – 352с.